

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	11
GİRİŞ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARENİN MALİ SORUMLULUĞUNUN KABULÜ VE KİŞİSEL KUSUR TEORİSİ

I. MALİ SORUMLULUK KAVRAMI	19
A. ETİMOLOJİK OLARAK SORUMLULUK KAVRAMI	19
B. HUKUKİ BİR KAVRAM OLARAK MALİ SORUMLULUK.....	21
C. MALİ SORUMLULUK SİSTEMLERİ.....	29
1. Sorumluluk Sistemi	30
2. Teminat (Güvence) Sistemi.....	33
a. Kanuni (Yasal) Teminat Sistemi.....	38
b. Yargısal (Kazai) Teminat Sistemi.....	42
Ç. İDARENİN MALİ SORUMLULUĞUNUN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ.....	43
1. İdarenin Sorumsuzluğunun Geçerli Olduğu Dönem.....	43
2. İdarenin Özel Hukuk Kurallarına Göre Sorumlu Tutulduğu Dönem ...	44
3. İdarenin Kamu Hukuku Kurallarına Göre Sorumlu Tutulduğu Dönem.....	48
4. Karşılaştırmalı Hukukta İdarenin ve Kamu Görevlilerinin Mali Sorumluluğunun Kısa Tarihi	49
a. Fransız Hukukunda	49
b. Alman Hukukunda	58
c. İsviçre Hukukunda	64
ç. Anglo Sakson Hukukunda	68
d. Türk Hukukunda	72
e. Genel Değerlendirme.....	83
II. KİŞİSEL KUSUR TEORİSİ VE MALİ SORUMLULUKTA YERİ	88
A. HUKUKİ BİR KAVRAM OLARAK KUSUR	88
1. Kusur Kavramının Ceza ve Medeni Hukukundaki Kısaca Anlamı.....	89
2. Kusur Kavramının İdare Hukukundaki Anlamı: İdari Kusur	94
a. Hukuka Aykırılık, Kusur ve Sorumluluk Arasındaki İlişki	104

b.	Kusurun Atıf ve İzafesi.....	111
c.	Kusurun İspatı.....	118
ç.	Kusurun Ortaya Çıkma Biçimi.....	122
i.	Kusurun Kasten Ortaya Çıkması	123
ii.	Kusurun İhmalen Ortaya Çıkması	124
B.	KAMU GÖREVLİLERİNİN İDARİ KUSURU.....	125
1.	Kusur Kavramına İlişkin Terminoloji Sorunu.....	125
a.	“Hizmet Kusuru [Faute de Service]” - “Hizmetin Kusuru [Faute du Service]”	128
b.	Kişisel (Şahsi) Kusur - Görev (Görevsel) Kusuru	131
i.	Kişisel Kusurun İlk Anlamı	131
ii.	Kişisel Kusurun Olması Gereken Gerçek Anlamı.....	136
iii.	Kişisel Kusurdan Hareketle Görev (Görevsel) Kusuru	138
c.	Kusur Derecesi Açısından Yapılan Ayrımalar	141
ç.	Birleşmiş Kusurlar.....	141
2.	Kamu Görevlisinin Kusuruna İlişkin Tanımlamalar.....	142
a.	Kişisel Kusurun Tespitinde Kullanılan Fransız Hukukunun İlk Kıstasları	142
b.	Türk Hukuk Doktrininde Kişisel Kusur Tanımlamaları	147
c.	İçtihadi Görüş ve Vaka Örnekleri.....	153
i.	Anayasa Mahkemesi	153
ii.	Uyuşmazlık Mahkemesi	161
iii.	Yargıtay.....	168
iv.	Danıştay.....	192
v.	(Kapatılan) Askeri Yüksek İdare Mahkemesi.....	206
III.	TÜM YAKLAŞIMLARI İÇEREN YÖNÜYLE KİŞİSEL KUSUR	210
A.	HİZMET İÇİNDE KİŞİSEL KUSURUN GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	214
1.	Kamu Görevlisinin Suç Niteliğindeki Davranışları	217
a.	Ceza Normu İçeren Kanunlara Aykırılık	218
b.	Suçun Manevi Unsuru Açısından Yapılan Değerlendirme	230
c.	Özel Bir Hüküm ile Düzenlenen Yargı Kararlarına Uyulmaması Durumu.....	232
2.	Kamu Görevlisinin Ağır Kusurlu Davranışları	254
3.	Kamu Görevlisinin Kasti Ve Kötüniyetli Davranışları	265
B.	HİZMET DIŞINDA KİŞİSEL KUSURUN GÖRÜNÜM BİÇİMİ: GÖREV KUSURU	270
1.	Alman Görev Sorumluluğu Kıyaslamasıyla Türk Hukukuna Özgü Görev Kusuru	270
2.	Hizmet Dışında İşlenen Kusurlarda Hizmetle Kurulan Rabıta Bağları.....	282

İKİNCİ BÖLÜM

KAMU GÖREVLİLERİNİN KİŞİSEL KUSUR SORUMLULUĞU

I.	KİŞİSEL KUSUR SÜJESİ OLARAK KAMU GÖREVLİSİ	297
A.	Anayasa'da Kamu Görevlisi Tanımı	297
1.	Yürütülen Hizmet Devletin, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ya da Diğer Kamu Tüzel Kişilerinin Yürütmekle Yükümlü Oldukları Bir Hizmet Olmalıdır.....	300
2.	Bu Hizmet Genel İdare Esaslarına Göre Yürütülmelidir.....	302
3.	Genel İdare Esaslarına Göre Yürütülen Bu Hizmet Bir Kamu Hizmeti Olmalıdır	304
4.	Bu Hizmetlerin Gerekletirdiği Görevler Asli ve Sürekli Bir Nitelik Taşımaktadır.....	305
B.	Türk Ceza Kanunu'nda Kamu Görevlisi Tanımı	307
C.	Devlet Memurları Kanunu'nda Ve Diğer Kanunlarda Kamu Görevlisi Tanımı.....	312
Ç.	İdare Hukuku Doktrininde Kamu Görevlisi Tanımı ve Diğer Kamu Görevlisi Kavramının Anlamı.....	313
1.	Geniş Anlamda Kamu Görevlisi.....	314
2.	Dar Anlamda Kamu Görevlileri	316
3.	Diğer Kamu Görevlileri Kavramının Anlamı	317
4.	Kamu İktisadi Teşebbüsü Çalışanlarının Durumu	319
D.	Yargı Kararlarında Kamu Görevlisi Kavramı.....	321
E.	Anayasa'nın 40/3 ve 129/5 Maddeleri Kapsamında: Resmî Görevliler ve Kamu Görevlileri.....	324
II.	KİŞİSEL KUSUR SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN DÜZENLEMELER	332
A.	Devlet Memurları Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler	333
1.	12. Madde: Memurun İdareye Doğrudan Zarar Vermesi.....	334
2.	13. Madde: Kamu Hukukuna Tabi Görevleri Yerine Getiren Personelin Üçüncü Kişilere Zarar Vermesi.....	340
3.	Kanun'un 12. ve 13. Maddelerinin Kıyası.....	365
B.	Yönetmelik	370
C.	Anayasal Düzenlemeler	381
1.	Anayasa'nın 125/7 ve 137. Maddelerinin Konuyla İlgili Kısa İzahı ...	381
2.	Anayasa'nın 40/3 ve 129/5 Maddelerinin Karşılaştırmalı Analizi	385
a.	Zarar Verenin Sıfatı Açısından: [Resmî Görevliler (m. 40/3) - Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri (m. 129/5)]	390
b.	Fiilin Niteliği Açısından: [Haksız İşlemler Sonucu (m. 40/3) - Kusurlardan Doğan (m. 129/5)]	393
c.	Fiilin Zamanı Açısından: [Sınırlama/Belirleme Yok (m. 40/3) - Yetkilerini Kullanırken (m. 129/5)]	400

ç.	Tazmin Yükümlüsü Açısından: [Devletçe...Tazmin Edilir (m. 40/3) - Ancak İdare Aleyhine Açılabilir (m. 129/5)]	406
d.	Zarar Gören Açısından: [Kişinin, ...Uğradığı Zarar (m. 40/3) - Tazminat Davaları (m. 129/5)]	408
e.	Tazmin Hükümü Açısından: [Kanuna Göre...Tazmin Edilir (m. 40/3) - Kanunun Gösterdiği Şekil ve Şartlara Uygun Olarak...Açılabilir (m. 129/5)]	410
f.	Diğer Karşılaştırmalar	412
III.	RÜCU MÜESSESESİ	414
A.	RÜCUNUN TEMELİNİ OLUŞTURAN BİLEŞENLER	414
1.	Kusurların Birleşmesi.....	416
2.	Sorumlulukların Birleşmesi.....	424
B.	RÜCU MEKANİZMASI	433
1.	Rücu Hakkında Genel Bilgiler	434
a.	Rücu Kavramı	434
b.	Rücunun Amacı.....	435
c.	Rücunun Ortaya Çıktığı Sorumluluk Esası	439
ç.	Rücunun Kapsamı.....	443
d.	Kamu Zararı Kavramı ve Rücu Mekanizması Arasındaki İlişki	445
2.	Rücunun “Genel Hükümler” e Tabi Olmasından Kasıt	448
a.	Borçlar Hukukunun Anlaşılması Gerektiğini Savunan Görüş.....	449
b.	İdare Hukukunun Anlaşılması Gerektiğini Savunan Görüş.....	451
3.	Savunma Hakkı Penceresinden Rücunun Muhatabı	456
a.	Kamu Görevlisinin Esas Davanın Tarafı Olmaması Durumu	456
b.	İdari Yargının Kamu Görevlisinin Sorumlu Tutulacağı Oranı Belirlemeye Muktedir Olduğu Görüşü	458
4.	İdarenin Rücu Yetkisinin Niteliği.....	460
a.	İdare Rücu Konusunda Yetkisi: Takdir Yetkisi mi? Bağlı Yetki mi?.....	460
b.	Yargının Rücu Konusunda Tutumu ve İdareyi Yönlendirmesinin Anlamı	473
c.	İdarenin Rücuya Zorlanması	479
ç.	Rücu Etmeyen Kamu Görevlisinin Sorumluluğu.....	487
5.	Rücu Mekanizmasına İlişkin Öneriler.....	488
	SONUÇ.....	497
	KAYNAKLAR	517